

PROFESINIŲ LIGŲ VALSTYBĖS REGISTRO 2009 M. PIRMOJO PUSMEČIO ATASKAITA

Per Lietuvos Respublikos profesinių ligų valstybės registro veiklos laikotarpį daugiausia – 1 447 profesinių ligų atvejai buvo užregistruoti 2006 m. Pastaruosius kelerius metus nustatomų profesinių ligų mažėja. Akivaizdžiai sumažėjo kaulų ir raumenų, nervų sistemų, ausies ligų, kuriomis dažniausiai sergo įrenginių, mašinų operatoriai ir surinkėjai, t. y. sunkiasvorių sunkvežimių ir krovinių transporto priemonių vairuotojai, traktorininkai, buldozerių ir ekskavatorių mašinistai. Matyti, jog mažėja tų profesinių susirgimų, kurie yra prieš kelis dešimtmečius naudotos darbinės technikos rezultatas. Daugelyje sričių, pavyzdžiui, žemės ūkyje, šiuo metu darbo sąlygos jau daug geresnės. Tačiau negalima vienareikšmiškai teigti, kad profesinių ligų skaičius mažėja dėl gerėjančių darbo sąlygų. Keičiasi tiek profesinės patologijos, tiek jos priežasčių struktūra, tad darbuotojams ir medikams tiesiog gali trūkti informacijos apie naujus susirgimus, jie gali būti neišaiškinami. Nustatomų profesinių ligų skaičiaus mažėjimas gali būti ir atsitiktinis. Tikrosios tendencijos paaiškės ateityje.

Lietuvos Respublikos profesinių ligų valstybės registre per 2009 m. pirmąjį pusmetį užregistruoti 465 profesinių ligų atvejai. Tai beveik trečdaliu mažiau nei per praeitų metų atitinkamą laikotarpį – tada buvo užregistruoti 657 profesinių ligų atvejai. Registruojamų profesinių ligų struktūra iš esmės nesikeitė. Daugiausia per šių metų pirmąjį pusmetį užregistruota profesinių kaulų ir raumenų (45 proc.), ausies (31 proc.) ir nervų sistemos (19 proc.) ligų. Pagrindinė profesinių kaulų ir raumenų bei nervų sistemų ligų priežastis – vibracija. Šias ligas taip pat sukelia ergonominiai (biomechaniniai) rizikos veiksniai: krovinių pernešimas ir kėlimas, darbo poza, pasikartojantys darbo judesiai. Profesinių ausies ligų priežastis yra triukšmas, sukeliantis klausos sutrikimų. Pagal sergamumą profesinėmis ligomis ir toliau pirmauja įrenginių, mašinų operatorių ir surinkėjų profesijų atstovai, kuriems 2009 m. pirmąjį pusmetį teko 63 proc. užregistruotų profesinių ligų atvejų. Antroje vietoje – kvalifikuoti darbininkai ir

amatininkai, jiems šį pusmetį užregistruota 27 proc. profesinių ligų atvejų. Daugiausia profesinių ligų užregistruota apdirbamosios gamybos (30 proc.), statybos (28 proc.) bei žemės ūkio ir miškininkystės (18 proc.) ekonomikos sektoriuose dirbantiems asmenims.

Profesinių ligų mūsų šalyje daugiau nustatoma vyrams nei moterims. Šį pusmetį vyrams teko keturi penktadaliai (81 proc.) visų profesinių ligų atvejų, moterims – tik vienas penktadalis (19 proc.). Profesinės ligos Lietuvoje dažniausiai nustatomos vyresnio amžiaus žmonėms. Per šį pusmetį daugiausiai (33 proc.) profesinių ligų atvejų pasitaikė tarp 55–59 m. amžiaus asmenų – tiek vyrų, tiek moterų. Beveik pusė (47 proc.) profesinių ligų nustatyta asmenims (vyrams ir moterims), turintiems 31–40 metų darbo stažą. Daugiausia profesinių ligų per 2009 m. pirmąjį pusmetį užregistruota gyvenantiems Telšių (23 proc.), Šiaulių (17 proc.) ir Kauno (13 proc.) apskrityse, mažiausiai – Marijampolės (3 proc.) ir Tauragės (4 proc.) apskrityse. Kitur užregistruota 7–9 proc. profesinių ligų atvejų.

Norint išvengti profesinių susirgimų, svarbu kurti sveikatai palankias darbo sąlygas, įgyvendinti prevencijos programas. Darbuotojai privalo naudoti apsaugines darbo priemones, profilaktiškai tikrintis sveikatą. Reikia skatinti žmones, kad pastebėję sveikatos sutrikimų kreiptųsi dėl profesinės ligos nustatymo ir tai darytų kuo anksčiau, kol dar netapo iš dalies ar visiškai nedarbingi. Profesinės ligos atveju žmogus dažniausiai netenka 30–50 proc. darbingumo.

Profesinių ligų valstybės registro ataskaitas rasite interneto svetainėje http://www.hi.lt/content/prof_lig_stat.html. Taip pat informaciją teikia Higienos instituto Darbo medicinos centro Profesinių ligų registro vedėja Danė Krisiulevičienė, tel. (8 5) 212 0876, el. p. dane.krisiuleviciene@dmc.lt.

*Danė Krisiulevičienė, Rasa Šidagytė
Higienos instituto Darbo medicinos centro
Profesinių ligų registras*